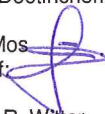

NATUURTOETS
SLINGERBOSLAAN
TE EDE
GEMEENTE EDE

Project: EDE.G02.ECO
Rapportnummer: 09085814
Status: Eindrapportage
Datum: 5 oktober 2009
Aanvrager: Gemeente Ede
Postbus 9022
6710 HK Ede
Contactpersoon: Dhr. H.J. Braakman

Uitvoerder: Econsultancy bv
Havenstraat 124
7005 AG Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Fax 0314 - 365177
Mail Doetinchem@Econsultancy.nl
Opsteller: Ir. J. Mos
Paraaf:
Kwaliteitscontroleur: Ing. E.R. Witter
Paraaf:

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	1
2.	BESCHERMING CONFORM DE NATIONALE WETGEVING.....	1
3.	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
3.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
3.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	2
3.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie	3
3.4	Te verwachten werkzaamheden en ingrepen	3
4.	ONDERZOEKSMETHODIEK	4
5.	ONDERZOEKSRESULTATEN	4
5.1	Vogels	4
5.2	Vleermuizen.....	5
5.3	Overige zoogdieren	6
5.4	Amfibieën en vissen	6
5.5	Reptielen.....	7
5.6	Libellen en dagvlinders	8
5.7	Vaatplanten.....	8
6.	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	9
6.1	Flora- en faunawet.....	9
6.2	Algemene zorgplicht	10
6.3	Gebiedsbescherming.....	11
7.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	13

BIJLAGEN:

1. - Topografische ligging van de locatie
- 2a. - Locatieschets
- 2b. - Foto's onderzoekslocatie
3. - Geraadpleegde bronnen
4. - Natuurwetgeving en beleid

1. INLEIDING

Econsultancy heeft van de gemeente Ede opdracht gekregen voor het uitvoeren van een natuurtoets aan de Slingerboslaan te Ede in de gemeente Ede.

De natuurtoets is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop en nieuwbouw op de onderzoekslocatie.

De natuurtoets heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens overige natuurwetgeving zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een bureauonderzoek en een tweetal veldbezoeken. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

De natuurtoets is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en kan niet gezien worden als volwaardig ecologisch onderzoek. Er zijn in dit onderzoek geen uitgebreide inventarisaties uitgevoerd naar soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde richtlijnen en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de gemeente Ede bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd. Wel is er echter ecologisch onderzoek verricht in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. De resultaten van een aantal van deze onderzoeken zijn bij het huidige onderzoek betrokken.

2. BESCHERMING CONFORM DE NATIONALE WETGEVING

Zorg voor alle inheemse planten- en diersoorten en voor de natuurlijke rijkdommen van gebieden wordt gegarandeerd door de naleving van de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur en milieu. De instrumenten die deze bescherming mogelijk maken zijn op Europees niveau vertaald in Natura 2000. De Europese wetgevingen ten aanzien van de soortbescherming zijn in Nederland vertaald in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is vastgelegd in de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Hiermee heeft Nederland de Europese wetgeving in de nationale wetgeving verankerd.

Door in de planfase van een (bouw)project of ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met het eventueel voorkomen van beschermde planten- en diersoorten kan effectief worden omgegaan met de aanwezigheid van een beschermde soort. Een dreigende overtreding van de Flora- en faunawet kan zo snelesignaleerd en in veel situaties voorkomen worden. Vervolgens kan er accuraat actie ondernomen worden om zodoende de overlevingskansen en migratiemogelijkheden van een beschermde soort in het betreffende gebied geen blijvende schade toe te brengen.

Om alle gebieden met elkaar te verbinden en om uitwisseling en verspreiding van soorten mogelijk te maken, wordt er in Nederland druk gewerkt aan de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Verder worden diverse Rode lijsten van bedreigde soorten gehanteerd bij beoordelingen voor de aanwijzing van bescherming en compensatie. In bijlage 4 wordt een nadere toelichting gegeven omtrent de wet- en regelgeving ten aanzien van natuur.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING

3.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2,5$ ha) is gelegen aan de Slingerboslaan, ten noorden van de kern van Ede in de gemeente Ede (zie bijlage 1). De onderzoekslocatie is kadastraal bekend gemeente Ede, sectie K, nummer 16968.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 32 H (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 174.620$, $Y = 451.715$. De onderzoekslocatie is gelegen in het kilometerhok 174/451.

De onderzoekslocatie wordt aan de noordzijde begrensd door de Doolhoflaan, aan de oostzijde door de Slingerboslaan en aan de zuidzijde door de Asakkerweg. Aan de westzijde wordt de grens gevormd door de achterzijde van de bedrijfsbebouwing aan de Knuttelweg. Aan de noordoostzijde van de onderzoekslocatie is een crematorium gelegen met bijhorende parkeerplaatsen.

De onderzoekslocatie is in gebruik als gemeentewerf. De aanwezige bebouwing betreft een loods welke dienst doet als kantoor, opslag en stalling voor materieel. Het onbebouwde terreindeel is deels verhard met beton en klinkers en in gebruik als opslag. Het zuidelijke deel is in gebruik als kwekerij (bomen). Ten noorden van de loods is een verruigd veld gelegen wat oorspronkelijk kunstmatig is aangelegd ter compensatie van het verlies van leefgebied van zandhagedis door de bouw van het nabijgelegen crematorium. Het veld bestaat voornamelijk uit kruid- en grasachtige vegetatie. Er bevindt zich een kunstmatig aangelegde poel en aan de noordzijde een kleinschalige verruigde siertuin met kleine vijver. Op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie, grenzend aan de Doolhoflaan bevindt zich een kleine strook bos.

In bijlage 2a is de huidige situatie op een locatieschets weergegeven. Bijlage 2b bevat enkele foto's van de onderzoekslocatie.

3.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

De onderzoekslocatie is gelegen circa 175 meter ten zuiden van het Natura 2000-gebied "de Veluwe". Het gebied "de Veluwe" (zie figuur 1) behoort tevens tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en is aangewezen als natuurgebied (lichtgrijs) wat zich uitstrekt in noordelijke en westelijke richting.

De Doolhoflaan heeft een belangrijke functie als vliegroute en verblijfplaats voor met name water-vleermuis. Diverse studies hebben dit gebruik reeds aangetoond. De laan is door de gemeente Ede aangewezen als vleermuisreservaat.

figuur 1. Ligging onderzoekslocatie ten opzichte van Natura 2000-gebied en EHS "de Veluwe"

De Veluwe is als speciale beschermingszone aangewezen voor 17 natuurlijke habitattypen

Stuifzandheiden met struikhei	Heischrale graslanden
Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	Blauwgraslanden
Zandverstuivingen	Actieve hoogvenen (heideveentjes)
Zwakgebufferde vennen	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Zure vennen	Beuken-eikenbossen met hulst
Beken en rivieren met waterplanten (waterranden)	Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)
Vochtige heiden (hogere zandgronden)	Oude eikenbossen
Droge heiden	Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)
Jeneverbesstruwelen	

Verder is het gebied aangewezen als speciale beschermingszone voor:

Gevlekte witsnuitlibel (<i>Leucorrhinia pectoralis</i>)	Kamsalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
Vliegend hert (<i>Lucanus cervus</i>)	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)
Beekprik (<i>Lampetra planeri</i>)	Drijvende waterweegbree (<i>Luronium natans</i>)
Rivierdonderpad (<i>Cottus gobio</i>)	

Kwalificerende soorten binnen de Vogelrichtlijn:

Nachtzwaluw (<i>Caprimulgus europaeus</i>)	IJsvogel (<i>Alcedo atthis</i>)
Duinpieper (<i>Anthus campestris</i>)	Zwarte specht (<i>Dryocopus martius</i>)
Grauwe klauwier (<i>Lanius collurio</i>)	Wespendief (<i>Pernis apivorus</i>)
Boomleeuwerik (<i>Lullula arborea</i>)	

Overige regelmatig voorkomende soorten:

Draaihals (*Jynx torquilla*) begrenzingsssoort
 Roodborsttapuit (*Saxicola torquata*) begrenzingsssoort
 Tapuit (*Oenanthe oenanthe*) begrenzingsssoort

Incidenteel voorkomende soorten:

Velduil (*Asio flammeus*)

Voor verdere details omtrent instandhoudingsdoelstellingen wordt verwezen naar het "Ontwerpbesluit Veluwe" (via LNV).

3.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie

De opdrachtgever is voornemens herbouw te realiseren van een werf op het zuidwestelijke deel van het terrein.

3.4 Te verwachten werkzaamheden en ingrepen

Ten aanzien van de voorgenomen herbouw op de onderzoeklocatie waren ten tijde van de uitvoer van de natuurtoets, geen exacte inrichtingsplannen bekend. Daarom is bij de natuurtoets ten aanzien van de ingreep uitgegaan van een 'worstcase' scenario. Volgens dit scenario zal naast de op de onderzoekslocatie aanwezige bebouwing tevens een aanwezige poel, kleine vijver en alle vegetatie verdwijnen, inclusief de kleine strook bos aan de noordzijde van de locatie.

4. ONDERZOEKSMETHODIEK

Aan de hand van verspreidingsatlassen en andere standaardwerken is nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie. Daarnaast is het Natuurloket geraadpleegd, zijn toegankelijke gegevens van natuur- en soortbescherming organisaties gebruikt, en zijn gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd. Verder zijn enkele rapportages bij het onderzoek betrokken welke betrekking hebben op reeds in het verleden uitgevoerde ecologische onderzoek in de directe omgeving van de onderzoekslocatie. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in bijlage 3.

De informatie over deze soorten is veelal weergegeven op kilometerhokniveau of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). De kaart van Nederland is door de Topografische Dienst van Nederland verdeeld in blokken van 1 km², de kilometerhokken. De plaatsaanduiding van een kilometerhok bestaat uit de coördinaten van de x-as en de y-as die elkaar in de linker onderhoek van het hok snijden. Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Sommige verspreidingsgegevens zijn niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitsel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De veldbezoeken zijn afgelegd op 9 en 21 september 2009. Tijdens deze veldbezoeken is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de omliggende percelen onderzocht. Gedurende de veldbezoeken is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

5. ONDERZOEKSRESULTATEN

5.1 Vogels

Broedvogels

Door het Natuurloket wordt aangegeven dat het kilometerhok niet is onderzocht op de aanwezigheid van broedvogels.

Door de aanwezigheid van verschillende bomen en struiken is de onderzoekslocatie geschikt voor verschillende algemeen voorkomende broedvogels. De beplanting kan broedgelegenheid bieden aan algemene soorten als houtduif, merel en roodborst. De aanwezige bomen op de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op holtes. In een zijtak van een monumentale kastanje op het zuidelijk deel van het terrein werd een holte aangetroffen. Na inspectie door middel van een endoscoop is gebleken dat deze van binnen vol water stond en hierdoor ongeschikt is als broedlocatie.

De bebouwing is door de afgesloten dakrand en het ontbreken van openingen ongeschikt voor broedvogels. Er zijn geen horsten waargenomen gedurende de veldbezoeken. Er zijn geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de onderzoekslocatie wordt gebruikt door vogelsoorten waarvan het leefgebied of hun nesten jaarrond beschermd is. De noordelijke bosrand is echter potentieel geschikt als broedplaats voor sperwer. Deze soort zoekt meer en meer de randen van de bebouwde kom op om te broeden.

Tijdens de veldbezoeken zijn vogelsoorten als gaai, merel, buizerd, ekster en kraai op en in de directe omgeving van de onderzoekslocatie waargenomen. Opgemerkt wordt dat de veldbezoeken buiten het broedseizoen hebben plaatsgevonden, waardoor geen harde uitspraken kunnen worden gedaan mits het al dan niet voorkomen van broedvogels.

Voor kwalificerende soorten binnen de Vogelrichtlijn (zie paragraaf 3.2) ten aanzien van het ten noorden van de onderzoekslocatie gelegen Natura-2000 gebied is op de onderzoekslocatie geen geschikt habitat aanwezig.

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

5.2 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.* 2009) is de onderzoekslocatie gelegen in een gebied waar de volgende vleermuissoorten potentieel kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, vale vleermuis, meervleermuis, franjestaart, Bechstein's vleermuis en baardvleermuis.

Aan de noordzijde wordt de onderzoekslocatie begrensd door de Doolhoflaan. Uit onderzoek is gebleken dat onder andere dit deel van laan als belangrijke verbindingroute en jachtgebied fungeert voor onder andere gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, baardvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis (Huitema en Verboom, 1999; Van Blitterswijk en Stumpel, 2004; Huitema, 2008). Daarnaast biedt dit deel van de laan potentiële verblijfsmogelijkheden aan de verschillende vleermuissoorten (Brouwer en Van Hoof, 2009). Verder zijn op het nabijgelegen landgoed Kernhem verblijfplaatsen van onder andere rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis aangetroffen (Huitema, 2001).

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

De bebouwing op de onderzoekslocatie is ongeschikt voor het vormen van kolonies. Er zijn geen spouwmuren aanwezig die middels stootvoegen bereikbaar zijn voor vleermuizen. Verder zijn er geen ruimtes achter betimmeringen waargenomen, waar vleermuizen gebruik van kunnen maken. De bomen op de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op de aanwezigheid van holtes. Bij een monumentale kastanje op het zuidelijk deel van het terrein werd een holte aangetroffen welke na een inwendige inspectie ongeschikt is bevonden als verblijfplaats voor vleermuizen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

In de lanen ten westen en ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich een groot aantal bomen met holtes die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats van vleermuizen. In de Doolhoflaan, direct te noorden van de onderzoekslocatie zijn verblijfplaatsen beschreven van diverse soorten vleermuizen (Brouwer en Van Hoof, 2009). Deze verblijfplaatsen zouden hinder kunnen ondervinden door lichtinval vanaf de onderzoekslocatie.

Ten westen de onderzoekslocatie bevinden zich diverse bedrijfsgebouwen. Eventuele verblijfplaatsen hierin ondervinden door de afstand tot de onderzoekslocatie geen hinder van een herinrichting volgens de 'worstcase' scenario benadering.

Foeragerende vleermuizen

De onderzoekslocatie zal naar verwachting worden gebruikt om te foerageren door in de omgeving verblijvende vleermuizen als gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Onder andere de aanwezige monumentale eiken en beuken en de bosrand aan de noordzijde van de locatie zijn geschikte locaties waar vleermuizen kunnen foerageren.

Uit onderzoek is gebleken dat met name de noordelijk gelegen Doolhoflaan gebruikt wordt om te foerageren door diverse vleermuissoorten (Huitema en Verboom, 1999; Van Blitterswijk en Stumpel, 2004; Huitema, 2008). De studies wijzen er niet op dat de onderzoekslocatie zelf een belangrijk foera-geergebied voor vleermuizen vormt.

Vliegroutes

De Doolhoflaan, door de gemeente Ede aangewezen als vleermuizenreservaat, is een belangrijke vliegroute voor onder andere watervleermuis en laatvlieger (Brouwer en Van Hoof, 2009). Deze route verbindt het Edense bos met het Landgoed Kernhem. Verstoring van deze vliegroute is denkbaar in het geval er licht vanuit de onderzoekslocatie uittreedt.

5.3 Overige zoogdieren

De onderzoekslocatie vormt een geschikt habitat voor algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren als rosse woelmuis, bosspitsmuis, egel en konijn. Door de (tijdelijke) opslag van materialen (hout, stenen, dakpannen) en de aanwezigheid van dichte vegetatie zijn er op de onderzoekslocatie voor zoogdieren voldoende schuilmogelijkheden. Voor de meeste algemeen voorkomende soorten geldt in het kader van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling, waardoor een ontheffing bij verstoring niet noodzakelijk is.

Voor de eekhoorn geen vrijstelling van de Flora- en faunawet. Tijdens het veldbezoek zijn echter geen (vraat)sporen of nesten van eekhoorn aangetroffen die duiden op het gebruik van de onderzoekslocatie door deze soort.

De aanwezige hopen hout en stenen vormen een potentiële vaste rust- en verblijfplaats voor steenmarter. De onderzoekslocatie is echter gelegen buiten het verspreidingsgebied van steenmarter zodat het voorkomen van een vaste rust- of verblijfplaats van steenmarter op de onderzoekslocatie niet aannemelijk wordt geacht. Tijdens het veldbezoek is in de strook bos aan de noordzijde van de onderzoekslocatie een plukplek met afgebeten pennen aangetroffen wat in dit habitat kan duiden op de aanwezigheid van vos of boommarter.

De onderzoekslocatie biedt geen geschikte verblijfmogelijkheden voor boommarter. De soort wordt gemeld in gebieden ten noordoosten van de onderzoekslocatie. Hier heeft de boommarter mogelijkheden om als rust- en verblijfplaats gebruik te maken van oude spechtenholten in de aldaar aanwezige (oude) beukenbomen. De onderzoekslocatie zelf biedt hiervoor geen mogelijkheid, aangezien de aanwezige strook bos geheel bestaat uit naaldbomen, wat voor spechten minder aantrekkelijk is voor het vormen van nestholtes en waar natuurlijk holtevorming niet te verwachten is. Daarnaast zijn alle overige aanwezige bomen gecontroleerd op holtes welke geschikt zijn als verblijfplaats voor boommarter. Deze zijn niet aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek is tevens gelet op de aanwezigheid van roofvogelhorsten welke incidenteel kunnen dienen als korte rustplaats voor boommarter. Er zijn geen horsten aangetroffen. Daarnaast zijn eveneens geen latrines aangetroffen waardoor uit te sluiten valt dat boommarter gebruik maakt van de onderzoekslocatie als vast rust- of verblijfplaats.

5.4 Amfibieën en vissen

Volgens gegevens van RAVON en Provincie Gelderland (Atlas reptielen en amfibieën 1985-2005) zijn in het kilometerhok, waar de onderzoekslocatie deel van uitmaakt, de volgende soorten waargenomen: gewone pad, bruine kikker en zandhagedis. Kleine watersalamander, groene kikker onbepaald, levendbarende hagedis en gladde slang zijn binnen enkele kilometers van de onderzoekslocatie waargenomen.

De onderzoekslocatie vormt een geschikt habitat voor algemene amfibieënsoorten als bruine kikker en gewone pad. De poel welke zich op de noordzijde van de onderzoekslocatie bevindt is ondiep (<50 cm) en bevat een relatief open begroeiing welke bestaat uit onder andere liesgras, gele lis, waterdrieblad, drijvende waterweegbree en grote waterweegbree. De noordelijker gelegen kleine vijver is daarentegen grotendeels dichtgegroeid. Beide locaties kunnen onderkomen en voortplantingsmogelijkheden bieden aan zowel gewone pad als bruine kikker soorten. Daarnaast is op de onderzoekslocatie een geschikt landhabitat aanwezig. Er is een ruim aanbod aan struikachtige vegetatie en diverse plekken met (begroeid) puinmateriaal (stenen, hout, dakpannen) waar deze soorten beschutting tussen kunnen vinden.

Het Natuurloket vermeldt dat het kilometerhok, waarbinnen de onderzoekslocatie is gelegen, niet is onderzocht op het voorkomen van vissen. Mede door het minimale volume en daarmee het verhoogde predatierisico zijn zowel de poel als kleine vijver ongeschikt habitat voor de ontwikkeling van een langdurig stabiele populatie vissen. Tijdens het veldbezoek is wel broedsel van vissen waargenomen in de poel. De soort kon echter niet op naam worden gebracht. Ten aanzien van de habitatkenmerken van de onderzoekslocatie is het voorkomen van streng beschermde soorten als kleine-, grote modderkruiper en bittervoorn uit te sluiten.

5.5 Reptielen

Uit gegevens van RAVON blijkt dat er in de periode 1996-2004 zich een kleine zich verspreidende populatie zandhagedis bevond in de directe omgeving en mogelijk op de huidige onderzoekslocatie. In de periode 1996-2001 zijn tijdens incidentele inventarisaties (IVN, gemeente Ede) zandhagedissen waargenomen in de berm langs de spoorlijn Ede-Lunteren op het gedeelte tussen het Trafostation en Zonneoord circa 300 meter ten noordwesten van de onderzoekslocatie.

In 2001 zijn tevens dieren waargenomen op de huidige onderzoekslocatie, de kwekerij van de gemeente Ede (Van Rijswijk, 2001). Zowel in 2003 en 2004 zijn respectievelijk enkele hagedissen en één hagedis waargenomen langs de spoorlijn (Stumpel, 2004). Alvorens de realisatie van het nabijgelegen crematorium zijn er in 2002 mitigerende maatregelen geadviseerd om het verlies van habitat voor zandhagedis te beperken (Arcadis, 2002). Dit potentiële habitat, dat ter compensatie is aangelegd omvat het verruigde veld (open zandgebied voor ei-afzet) met poel op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie, in combinatie met schuilmogelijkheden op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie (dakpannen en steenhopen).

Gedurende de veldbezoeken zijn geen zandhagedissen op de onderzoekslocatie waargenomen. Opgemerkt dient te worden dat de bezoeken op 9 en 21 september hebben plaatsgevonden, hetgeen niet de optimale periode is om zandhagedis waar te nemen. Door het ontbreken van recente waarnemingen van zandhagedis op en rond de onderzoekslocatie wordt de kans klein geacht dat er een gezonde (deel)populatie van zandhagedis op de onderzoekslocatie aanwezig is. Daarbij is het huidige aanwezige habitat naar verwachting, door de opgetreden verruiging, niet optimaal meer voor deze soort. Er heeft tot op heden echter geen onderzoek plaatsgevonden naar de functionaliteit van de in het verleden toegepaste compenserende maatregelen.

Op basis van huidige onderzoeksinspanning kan niet worden uitgesloten dat op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie nog steeds een (deel)populatie aanwezig is, welke voor instandhouding afhankelijk is van het aangelegde habitat op de onderzoekslocatie. Een aanvullende inventarisatie van zandhagedis op en in de omgeving van de onderzoekslocatie (spoorlijn) dient hierover uitsluitsel te geven.

Op de onderzoeklocatie is geen geschikt habitat voor levendbarende hagedis aanwezig. Deze soort komt voornamelijk voor op, tamelijk dichtbegroeide, vochtige plaatsen. Het voorkomen van gladde slang is eveneens niet aannemelijk daar deze soort voornamelijk te vinden is in droge open, laagbegroeide gebieden (heide en hoogveen) met een goed vergraafbare, rulle bodembedekking.

5.6 Libellen en dagvlinders

Door het Natuurloket wordt aangegeven dat het kilometerhok waarbinnen de onderzoekslocatie is gelegen, in de periode 1993-2007, goed is onderzocht op de aanwezigheid van libellen. Er wordt hierbij geen melding gemaakt van het voorkomen van een beschermde soorten. In Nederland zijn maar weinig libellensoorten streng beschermd. Deze streng beschermde soorten maken gebruik van specifieke omstandigheden die vooral in poelen met voldoende vegetatie te vinden zijn. Aangezien het overgrote deel van de onderzoekslocatie bestaat uit verharding en braakliggend terrein en het aanwezige water minimaal geschikt is, wordt het voorkomen van beschermde soorten libellen niet aannemelijk geacht.

Door het Natuurloket wordt aangegeven dat het kilometerhok waarbinnen de onderzoekslocatie is gelegen, in de periode 1998-2008, goed is onderzocht op de aanwezigheid van dagvlinders. Er wordt aangegeven dat er in het kilometerhok 174/451 5 soorten van de Rode Lijst van bedreigde dagvlinders 2004 zijn waargenomen. In Nederland zijn echter maar weinig dagvlindersoorten streng beschermd. Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met specifieke waard- en nectarplanten. Door de vegetatiesamenstelling op de onderzoekslocatie wordt niet verwacht dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een streng beschermde vlindersoort. Desalniettemin is het verruigde veld aan noordzijde van de onderzoekslocatie door de aanwezigheid van bloemrijke vegetatie een geschikt gebied voor dagvlinders. Tijdens het veldbezoek zijn op dit vlinderrijke veld algemene soorten als Icarus blauwtje, distelvlinder, koolwitje en kleine vos waargenomen.

5.7 Vaatplanten

Het overgrote deel van de locatie bestaat uit bebouwing, verharding, braakliggend terrein en een boomkwekerij. Hier is niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten te vinden zijn. Tijdens het veldbezoek zijn hier geen beschermde planten waargenomen.

Op het verruigde veld op het noordelijk deel van de onderzoeklocatie zijn tijdens het veldbezoek twee beschermende soorten aangetroffen. Het betreft dotterbloem, een beschermde soort waarbij een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen geldt (Tabel 1) en waterdrieblad waarvoor bij verstoring ontheffing voor de Flora- en Faunawet dient te worden aangevraagd (Tabel 2). Verder zijn algemeen voorkomende soorten waargenomen als gele toorts, teunisbloem, boerenwormkruid, Jacobskruiskruid, kaasjeskruid, duizendblad, smalle weegbree, ridderzuring, vergeetmenietje, vlinderstruik, Gelderse roos, lathyrus, herik en eikvaren. Doordat het veldbezoek echter eind september heeft plaatsgevonden zijn veel vaatplanten al uitgebloeid. Hierdoor valt niet uit te sluiten dat mogelijk meer beschermde soorten op de onderzoeklocatie kunnen voorkomen. Een veldbezoek in het volgende groeiseizoen moet uitsluitsel geven of er mogelijk meer overtredingen te aanzien van vaatplanten te verwachten zijn.

6. TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Flora- en faunawet

Op grond van een ingreep volgens de 'worstcase' scenario benadering zijn ten aanzien van vleermuizen en, gedurende het broedseizoen, ten aanzien van broedvogels overtredingen niet uit te sluiten. Overtredingen ten aanzien van beschermde vaatplanten en zandhagedis zijn op basis van de huidige onderzoeksinspanningen niet volledig uit te sluiten. Voor de overige soortgroepen zijn, door het ontbreken van geschikt habitat en/of verblijfsindicaties, of door een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling, geen overtredingen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk beschermd en vallen onder de strikt beschermde klasse (soorten tabel 3). De Flora- en faunawet regelt onder meer de bescherming van vogels in het broedseizoen: het verstoren van broedende vogels en jongen, of het vernielen van nesten en eieren is verboden. In de meeste gevallen is een overtreding gemakkelijk te voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren of de broedgelegenheid buiten het broedseizoen te verwijderen. Onder andere kolonievogels en de meeste roofvogels zijn het gehele jaar beschermd omdat de nestplaats, bomengroep of boomholte ook buiten het broedseizoen gebruikt wordt of omdat deze soorten enkel gebruik maken van door andere vogelsoorten gemaakte nestgelegenheid.

In de noordelijke bosrand is op basis van de huidige onderzoeksinspanning een broedgeval van sperwer niet uit te sluiten. Verstoring is alleen aan de orde indien deze bosrand gekapt gaat worden.

Voor de overige te verwachten broedvogels geldt dat, indien de aanwezige bomen en vegetatie buiten de broedperiode wordt verwijderd, geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot broedvogels. Er wordt in de Flora- en faunawet geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal wordt de periode maart tot half augustus aangehouden. Uitgangspunt is echter dat er geen broedende vogels op het moment van ingrijpen aanwezig zijn binnen het te verstoren gedeelte van de onderzoekslocatie.

Broedgevallen in de bebouwing kunnen redelijkerwijs uitgesloten worden. Ten behoeve van de sloop hoeft het broedseizoen niet noodzakelijkerwijs gemeden te worden.

Vleermuizen

Verblijfplaatsen en vliegroutes buiten de onderzoekslocatie

De strook bos aan de noordzijde van de onderzoekslocatie werkt als buffer tussen het bedrijfsterrein en de Doolhoflaan. Bij het verwijderen van deze bosstrook, volgens het 'worstcase' scenario zijn verstoringen ten aanzien van mogelijk aanwezige verblijfplaatsen en/of belangrijke vliegroutes in (omgeving van) de Doolhoflaan niet uit te sluiten. Econsultancy bv adviseert om, in de nader te specificeren ingreep op de onderzoekslocatie, de strook bos intact te laten en daarmee kans op verstoring van mogelijke aanwezige verblijfplaatsen en of aanvliegroutes te voorkomen. Het aanbrengen van verlichting kan verstorend werken op een vliegroute. Bij uitvoering van werkzaamheden en de aanleg van verlichting dient rekening te worden gehouden met de plaatsing en intensiteit van de verlichting. Indien daarnaast uitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk wordt beperkt zal er naar verwachting geen verstoring plaatsvinden. Als bij ontsluiting van het (werk)verkeer in de nieuwe situatie de lanen worden ontzien en wordt gerealiseerd over het bedrijfsterrein richting de Asakkerweg, zal er eveneens geen sprake zijn van verstoring van aanwezige vliegroutes.

Reptielen

Indien na nader onderzoek, in de daarvoor meest geschikte periode, geen zandhagedissen op of in de directe omgeving van de onderzoekslocatie worden waargenomen kan worden gesteld dat er geen (deel)populatie zandhagedis meer aanwezig is. Er is in dit geval geen sprake van verstoring of verlies van functioneel habitat en de destijds genomen compenserende maatregelen zijn dan niet meer noodzakelijk. Indien wel individuen van zandhagedis worden aangetroffen dient, eventueel door het treffen van mitigerende maatregelen het behoud van de functie die het gebied voor de soort heeft te worden behouden.

Vaatplanten

In de vijver is de beschermde plant waterdrieblad aangetroffen. Waterdrieblad is echter ook bij tuincentra verkrijgbaar en gelet op het feit dat de vijver op de onderzoekslocatie kunstmatig is aangelegd mag worden aangenomen dat het hier niet om een exemplaren uit een wilde populatie gaat. Voor waterdrieblad is overtreding van de Flora- en faunawet derhalve niet aan de orde. Opgemerkt wordt dat demping van de poel mede afhankelijk is van de uitkomst van aanvullend onderzoek naar het voorkomen van zandhagedis.

Doordat het veldbezoek eind september heeft plaatsgevonden zijn veel vaatplanten al uitgebloeid waardoor niet valt uit te sluiten dat mogelijk meer beschermde soorten op de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Een veldinspectie in het volgende seizoen moet uitsluitsel geven of er mogelijk meer overtredingen te aanzien van vaatplanten te verwachten zijn bij de uitvoer van het project.

6.2 Algemene zorgplicht

Zoogdieren

Voor de te verwachten grondgebonden zoogdieren geldt een algehele vrijstelling van de Flora- en faunawet met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkelingen en herinrichting die plaats zullen vinden op de onderzoekslocatie. Het is echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. In dit geval betekent dat er rekening met kleine zoogdieren als muizen en egel gehouden moet worden wanneer vegetatie, materialen, houtstapels en stenen worden verwijderd. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om weg te komen. Dergelijke activiteiten vinden bij voorkeur niet plaats tijdens de winterslaap. Er zijn in het kader van de algemene zorgplicht geen aanvullende maatregelen nodig. Wel wordt opgemerkt dat de houtstapels, dakpannen en stenen op het noordelijk terreindeel mogelijk in gebruik zijn bij zandhagedis. Verwijdering van dit habitat is dus mede afhankelijk van de uitkomst van aanvullend onderzoek naar deze soort.

Amfibieën en vissen

Binnen de onderzoekslocatie zijn enkel soorten te verwachten waarvoor een algehele vrijstelling is verleend voor het uitvoeren van de herinrichting van de onderzoekslocatie. Het werken volgens de zorgplicht is wel noodzakelijk om onnodige schade en verstoring zo veel mogelijk te beperken.

Indien de poel en kleine vijver worden verwijderd, dient, in het kader van de algemene zorgplicht, rekening gehouden te worden met amfibieën. Dieren moeten de gelegenheid krijgen om weg te komen. Dergelijke activiteiten vinden bij voorkeur niet plaats tijdens de winterslaap. Bij dempen dienen de poel en de vijver eerst leeggehaald te worden, waardoor in het water aanwezige amfibieën uitgevangen en verplaatst kunnen worden naar een geschikt, soortgelijk habitat buiten de onderzoekslocatie; ze vinden dan hun eigen weg. Verstoring in de periode van eiafzet en overwintering kunnen vermeden worden door de werkzaamheden in de periode half augustus tot en met oktober uit te voeren. In het bestek voor de werkzaamheden kunnen dergelijke maatregelen opgenomen worden. Ook hier geldt dat e.e.a. afhankelijk is van de uitkomst van nader veldonderzoek naar zandhagedis.

6.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

EHS

De onderzoekslocatie is gelegen ten zuiden van "de Veluwe", een gebied dat is aangewezen als natuurgebied, behorend tot de Ecologische Hoofdstructuur. Voor ingrepen binnen de EHS dienen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te worden onderzocht. De functie van de EHS is in dit geval 'natuur'. De geformuleerde kernkwaliteiten zijn voor de Veluwe:

- Het grootschalige samenhangende bos- en natuurgebied waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen natuurlijke processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen het beheer optimaal is afgestemd op de gevarieerde natuurdoelstellingen. Hierbij is zowel ruimte voor grote eenheden natuur en natuurbos als voor meer 'beheerde' natuur: multifunctioneel bos, heide, vennen en stuifzanden en de daarbij behorende flora en fauna.
- De uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren binnen de hele Veluwe. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe.
- De verbinding van de Veluwe met de IJsselvallei, Rijnruiterwaarden, Gelderse Vallei en Randmeerkust via verbindingzones en in de toekomst poorten en robuuste verbindingen (Hattermer-, Wisselse, Beekberger-, Soerense, Haviker-, Renkumse, Voorthuizer- en Hierdense poort). Planten en dieren kunnen zich ongestoord verplaatsen binnen deze verbindingzones en poorten. In de poorten kunnen de abiotische processen op de overgang van Veluwe en de lagere randgebieden zo veel mogelijk ongestoord verlopen.
- De landschappelijke, hydrologische en ecologische samenhang binnen het stroomgebied van de Hierdense beek met infiltratie- en kwelgebieden, met moerassen, natte schraallanden, natte heide, bloemrijke graslanden, en kruidenrijke akkers en bossen.
- De verwevenheid en het samengaan van cultuurhistorie en natuur in onder andere landgoederen, sprengen, oude landbouwenclaves, grafheuvels en hakhoutbossen.
- De beken, sprengen en beekdalen op de flanken van de Veluwe met hun hydrologische en landschappelijke samenhang met hun omgeving.

Door de ligging op relatief ruime afstand van de onderzoeklocatie zal de 'worstcase' scenario benadering niets aan het areaal of de kwaliteit van het natuurdoeltype van het nabij gelegen EHS-gebied veranderen. De Doolhoflaan fungeert wel als verbinding tussen de Veluwe en de lagere randgebieden. In dat kader is tevens vanuit de EHS gewenst om verstoring van de vliegroute door eventuele kap van de bosrand en het aanbrengen van verlichting ter plaatse, te voorkomen.

Natura-2000

De onderzoekslocatie is op circa 175 meter ten zuiden gelegen van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000-gebied ("de Veluwe"). "De Veluwe" is als speciale beschermingszone aangewezen voor 17 natuurlijke habitattypen. Verder is het gebied aangewezen voor 7 soorten als speciale beschermingszone. Er zijn 7 kwalificerende soorten binnen de Vogelrichtlijn, er zijn 3 overige regelmatig voorkomende soorten en 1 incidenteel voorkomende soort aangewezen.

Habitattypen

Van de 17 habitattypen voor welke het gebied “Veluwe” is aangewezen als speciale beschermingszone hebben de volgende vier typen betrekking op bosgebieden; type H9120 Beuken-eikenbossen met hulst, H9160A Eiken-haagbeukenbossen, H9190 Oude eikenbossen en H91E0C Vochtige alluviale bossen. Het voorkomen van deze habitattypes is bepaald aan de hand van de verspreidingsgegevens van SynBioSys. Aan de hand van de vegetaties die deel uitmaken van het habitat zijn de betreffende vegetatietypes binnen SynBioSys geselecteerd.

De onderzoekslocatie is gelegen op circa 175 meter ten zuiden van het Natura-2000 gebied waardoor mogelijke aantasting van een aangewezen habitatype uit te sluiten valt.

Diersoorten

Voor de aangewezen diersoorten geldt dat het habitat in het nabijgelegen Natura-2000 gebied voor wespenspiegelen en zwarte specht potentieel geschikt is. Voor de overige aangewezen soorten geldt dat ze door het ontbreken van geschikt habitat niet zijn te verwachten. Door de afstand van de onderzoekslocatie tot het nabijgelegen Natura-2000 gebied is bij 'worstcase' scenario benadering geen sprake van verstoring van kwalificerende soorten binnen de Vogelrichtlijn. De genoemde soorten zullen naar verwachting geen gebruik maken van de onderzoekslocatie om te foerageren of te verblijven. Er gaan voor zover bekend geen processen plaatsvinden die mogelijk tot beïnvloeding van het Natura 2000-gebied kunnen leiden.

Vleermuisreservaat

De Doolhoflaan is door de gemeente Ede aangewezen als beschermd vleermuisreservaat. Aantasting dient derhalve voorkomen worden. Indien het strook bos aan de noordzijde van de onderzoekslocatie gehandhaafd blijft, kan deze blijven fungeren als buffer tussen het bedrijfsterrein en de nabijgelegen natuurgebieden. Bij uitvoering van werkzaamheden en de aanleg van verlichting dient rekening te worden gehouden met de plaatsing en intensiteit van de verlichting en de uitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk wordt beperkt. Als daarnaast de ontsluiting van verkeer direct over het bedrijfsterrein naar het zuiden wordt gerealiseerd en daarbij de bomenlanen worden ontzien zal dit voorkomen dat de ingreep en werkzaamheden effect hebben op het vleermuisreservaat.

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van de gemeente Ede een natuurtoets uitgevoerd aan de Slingerboslaan te Ede in de gemeente Ede.

De natuurtoets is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen sloop en nieuwbouw op de onderzoekslocatie.

Te verwachte ingreep en werkzaamheden:

De gemeente Ede is voornemens herbouw te realiseren van een werf op het zuidwestelijke deel van het terrein. Bij de natuurtoets is uitgegaan van een 'worstcase' scenario. Volgens dit scenario zal naast de op de onderzoekslocatie aanwezige bebouwing tevens een aanwezige poel, kleine vijver en alle vegetatie verdwijnen, inclusief de kleine strook bos aan de noordzijde van de locatie. Voor deze benadering is gekozen omdat er nog geen definitief inrichtingsplan bekend is.

Waarnemingen en te verwachten soorten:

Op de onderzoekslocatie is in het verleden ter compensatie van het verlies van habitat van in de omgeving verblijvende zandhagedissen geschikt habitat aangelegd. Door verruiging is dit habitat in de huidige situatie niet meer optimaal voor de soort. Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan echter niet worden uitgesloten dat er op of in de omgeving van de onderzoekslocatie nog een levensvatbare populatie zandhagedis aanwezig is die afhankelijk is van het aangelegde compensatiegebied.

In het compensatiegebied bevindt zich een poel waarin de beschermde dotterbloem en waterdrieblad is waargenomen. Waterdrieblad is echter ook bij tuincentra verkrijgbaar en gelet op het feit dat de vijver op de onderzoekslocatie kunstmatig is aangelegd mag worden aangenomen dat het hier niet om een exemplaar uit een wilde populatie gaat. In het verruigde veld op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie groeien mogelijk nog meer beschermde soorten die door de uitvoering van het onderzoek buiten het groeiseizoen van de meeste soorten niet op kunnen worden uitgesloten.

Op de onderzoekslocatie zijn algemene broedvogelsoorten te verwachten. In de bosrand is een broedgeval van sperwer op voorhand niet uit te sluiten. De te slopen bebouwing is ongeschikt voor broedvogels en vleermuizen.

Voor de overige beschermde soorten uit de verschillende soortgroepen vormt de onderzoekslocatie geen geschikt habitat.

Gebiedsbescherming

Ten noorden van de onderzoekslocatie bevindt zich de Doolhoflaan, welke door de gemeente Ede is aangewezen als beschermd vleermuisreservaat. Verder ten noorden bevindt zich de Veluwe, aangewezen als natuurgebied binnen de EHS en Natura 2000-gebied. Vanuit de "worst-case" benadering is aantasting van de beschermde waarde van de Doolhoflaan te verwachten als de bufferende werking van de bosrand op de onderzoekslocatie in het geding komt en als er een toename van verlichting plaats gaat vinden.

Maatregelen ter voorkoming van negatieve effecten:

Indien de kleine strook bos aan de noordzijde van de onderzoekslocatie gehandhaafd blijft en bij uitvoering van werkzaamheden en de aanleg van verlichting rekening wordt gehouden met de plaatsing en intensiteit van de verlichting en de uitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk wordt beperkt zal verstoring ten aanzien van aanwezige verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerhabitat van vleermuizen worden voorkomen. Tevens dienen hierbij de bomenlanen te worden ontzien bij ontsluiting van verkeer.

Schade aan broedvogels kan worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten of geheel buiten het broedseizoen uit te voeren. Ten aanzien van de sloop van de bebouwing hoeft het broedseizoen niet te worden gemeden.

Algemene zorgplicht:

Hoewel op de onderzoekslocatie zelf geen beschermde soorten te verwachten zijn (met uitzondering van broedvogels, zandhagedis en vaatplanten), neemt dat niet weg dat aan de algemene zorgplicht moet worden voldaan. Bij het verwijderen van vegetatie dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van kleine zoogdieren als egel. Indien de poel en kleine vijver worden verwijderd dienen aanwezige dieren uitgevangen en te worden verplaatst naar een geschikt, soortgelijk habitat buiten de onderzoekslocatie. Het verdwijnen van de poel en het habitat op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie dient vooraf het effect op zandhagedis bekend te zijn.

Noodzaak tot nader onderzoek

Aanvullend onderzoek naar zandhagedis en vaatplanten is noodzakelijk indien het voor zandhagedis aangelegde habitat op het noordelijk terreindeel door de inrichting wordt aangetast.

Noodzaak aanvraag ontheffing Flora- en faunawet artikel 75c

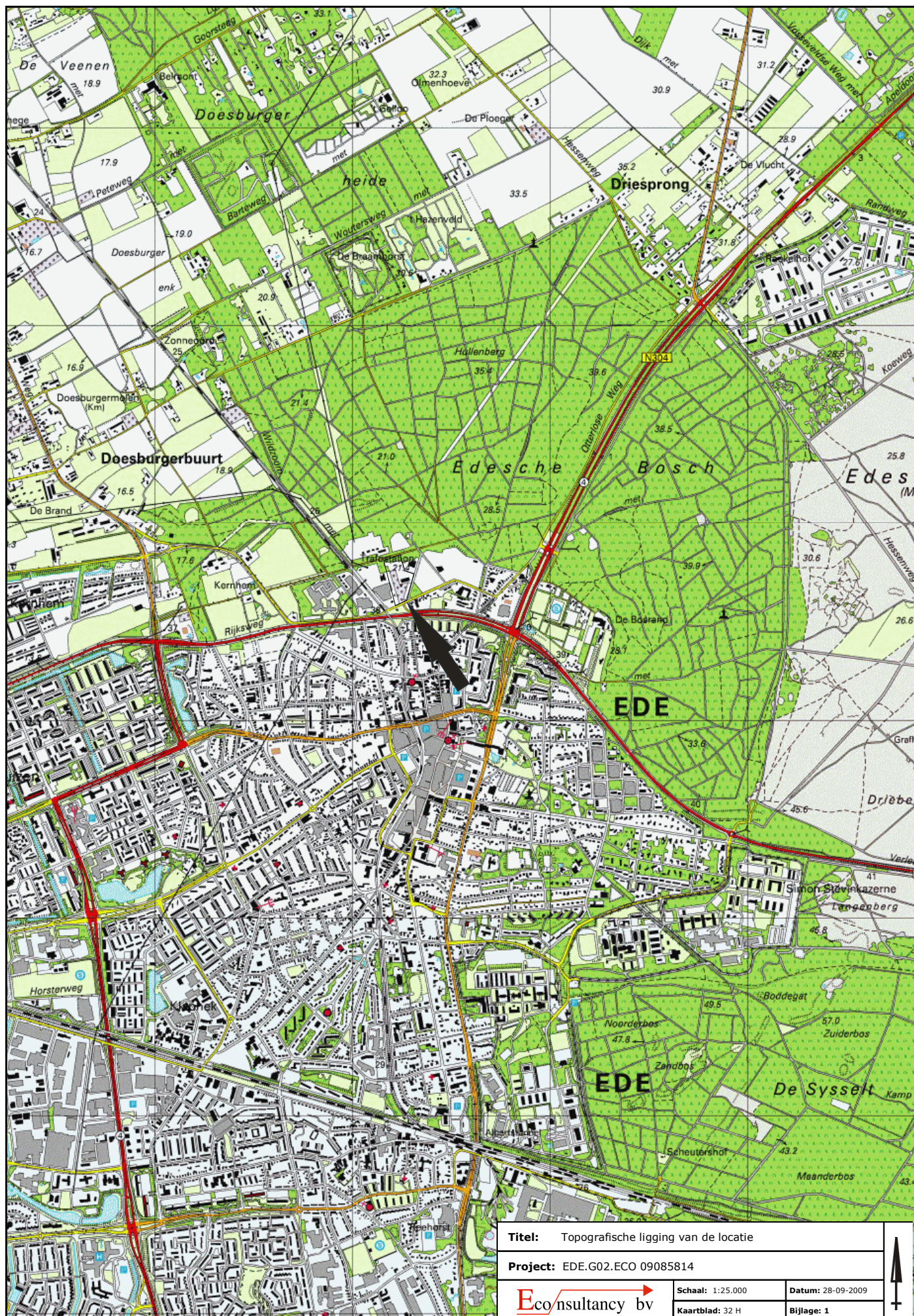
Uit aanvullend onderzoek zal de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing moeten blijken. In het kader van ruimtelijke ontwikkeling wordt geen ontheffing meer verleend voor het verstoren van broedvogels en soorten uit bijlage IV van de habitatrichtlijn (o.a. vleermuizen en zandhagedis). De functie die het gebied voor de soort heeft dient te worden behouden. Dit mag door het uitvoeren van mitigerende maatregelen. Deze maatregelen dienen vooraf bij Dienst Regelingen ter goedkeuring worden voorgelegd.

Advies

Bij het kappen van monumentale bomen op de onderzoekslocatie zijn geen overtredingen ten aanzien van de Flora- en faunawet te verwachten. Deze bomen spelen echter toch een ecologisch belangrijk rol. Diverse soorten maken jaarrond gebruik van deze bomen. Econsultancy bv adviseert dan ook, indien mogelijk, de monumentale bomen in de inrichtingsplannen op te nemen.

Tabel I. Overzicht verstoring en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Ingrep verstoring	Nader onderzoek	Ontheffingsaanvraag noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	mogelijk	nee	ontheffing niet mogelijk	mits het verstoren van nest gelegenheden buiten het broedseizoen wordt uitgevoerd
	jaarrond beschermd	mogelijk	indien bosrand gekapt wordt	ontheffing niet mogelijk	-
Vleermuizen	verblijfplaatsen	nee	nee	nee	-
	foerageergebied	nee	nee	nee	geen aantasting van belangrijk foerageergebied verwacht
	vliegroutes	mogelijk	nee	ontheffing niet mogelijk	tenzij strook bos wordt behouden, lanen worden ontzien bij ontsluiting van verlichting wordt gehanteerd
Grondgebonden zoogdieren		ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht
Amfibieën		ja	nee	nee	aandacht voor zorgplicht
Reptielen		mogelijk	ja	ontheffing niet mogelijk	mogelijke aantasting compensatiegebied, aanwezigheid soort niet bekend
Vissen		mogelijk	nee	nee	aandacht voor zorgplicht
Libellen en vlinders		nee	nee	nee	-
Vaatplanten		mogelijk	ja	mogelijk	aanvullende veldronde noodzakelijk voor uitsluiten voorkomen van beschermde soorten

Titel: Topografische ligging van de locatie

Project: EDE.G02.ECO 09085814

Econsultancy bv

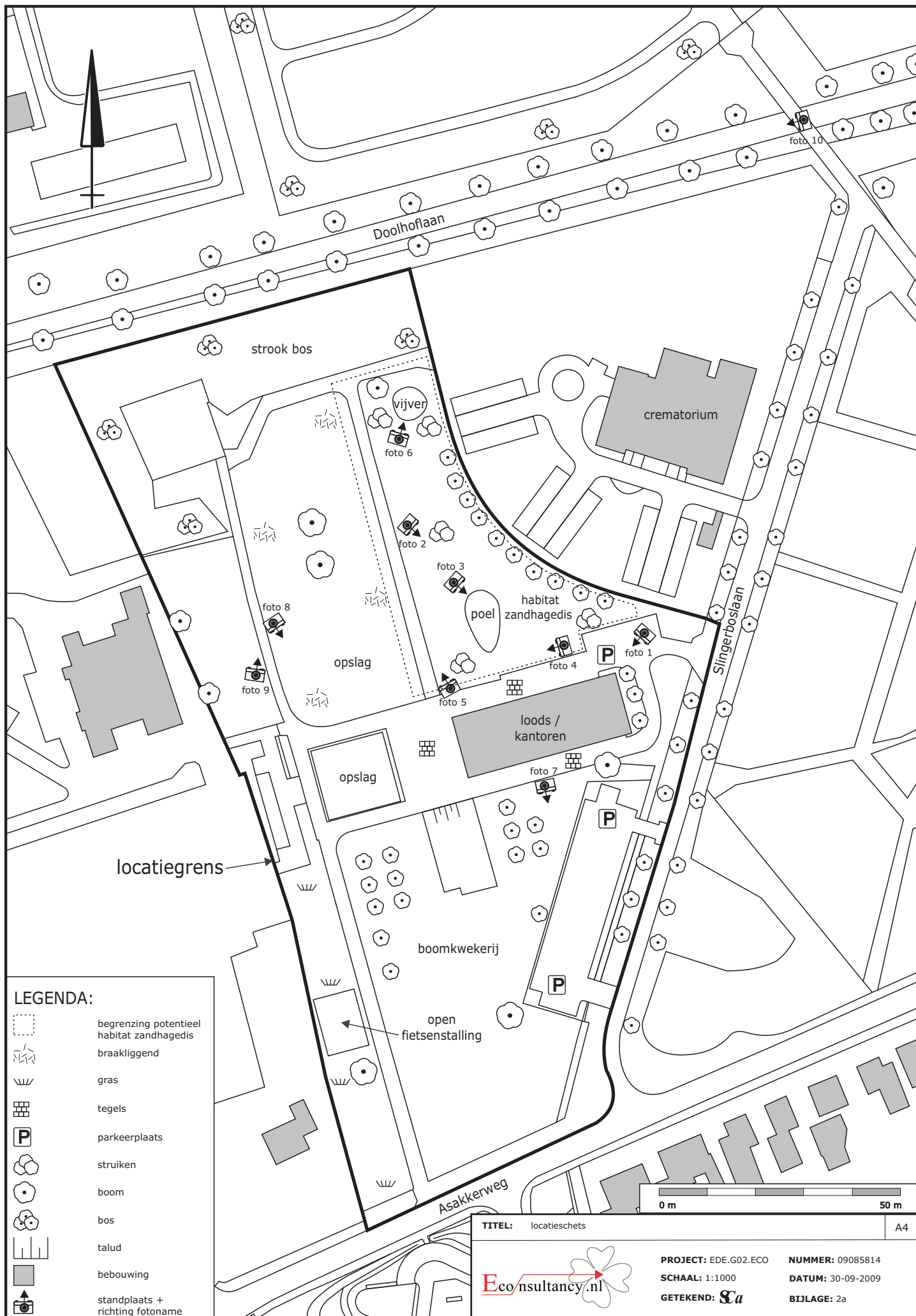
Schaal: 1:25.000

Kaartblad: 32 H

Datum: 28-09-2009

Bijlage: 1

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 1. Aanwezige bebouwing op de gemeentewerf te Ede

Foto 2. Verruigd veld met kunstmatig aangelegd habitat voor zandhagedis

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 3. Poel met kunstmatig aangelegd habitat voor zandhagedis

Foto 4. Overzicht verruigd veld op noordelijk deel van de onderzoekslocatie

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 5. Kleine strook bos op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie

Foto 6. Kleine vijver op het noordelijk deel van de onderzoekslocatie

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

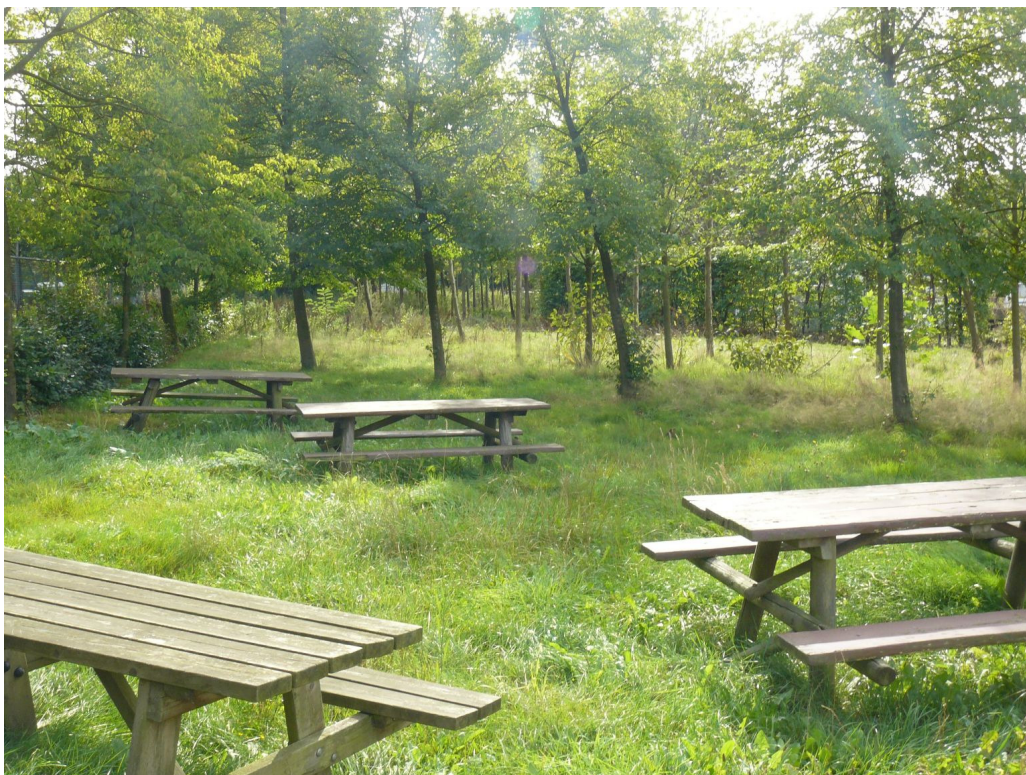

Foto 7. Boomkwekerij op het zuidelijk deel van de onderzoekslocatie

Foto 8. Overzicht bebouwing en opslag op de onderzoekslocatie

Bijlage 2b Foto's onderzoekslocatie

Foto 9. Overzicht noordelijk deel van de onderzoekslocatie

Foto 10. Doolhoflaan ten noorden van de onderzoekslocatie

Bijlage 3 Geraadpleegde bronnen

LITERATUUR

- Blitterswijk, H. van & Stumpel A.H.P. (2004) Natuurtoets voor de verplaatsing van de 50 kV schakelinstallatie in de gemeente Ede. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 1012.
- Brouwer, T., P. van Hoof & Krekels R. (2009). Natuurtoets Doolhoflaan Ede 2009. Beoordeling kapwerkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen aan de natuurwetgeving. Natuurbalans - Limes divergens BV, Nijmegen
- Diepenbeek, A. van, Delft, J. (2006) Het waarnemen van amfibieën en reptielen. Stichting RAVON, Nijmegen.
- Heusden, W.R.M. van & Vreugdenhil, S.J. (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied.
- Huitema, H. (2001) Vleermuizen van de woningbouwlocatie Kernhem in 2001. Rapport van de vereniging voor zoogdierkunde en zoogdierbescherming (VZZ) Arnhem, rapportnummer 2001.20.
- Huitema, H. (2008) Monitoring vleermuizen landgoed Kernhem 2008. Rapport 2009.014 Zoogdierverseniging VZZ, Arnhem.
- Huitema, H. & Verboom, B. (1999) Vleermuizen landgoed Kernhem in 1999; aanzet voor monitoringsonderzoek. Rapportnummer 99.04 Stichting Vleermuisbureau, Geleen.
- Hustings, F., Borggreve C., van Turnhout C. & Thissen J. (2004). Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels volgens Nederlandse en IUCN-criteria. SOVON-onderzoeksrapport 2004/13. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- Limpens, H.J.G.A., Mostert, K. & Bongers, W. (eds.) (1997). Atlas van de Nederlandse Vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- SOVON Broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Stumpel, H & Strijbosch, H. (2007). Veldgids Amfibieën en reptielen, Tweede druk, KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Diermen, J. van, Van Manen, W & Baaij, E. (2009). Terreingebruik en activiteitenpatroon van Wespddieven *Pernis apivorus* op de Veluwe. De Takkeling 17 (2): 109-133.

GERAADPLEEGDE INTERNETSITES

- www.atlasgroengelderland.nl (EHS en beschermde gebieden in Gelderland)
- www.minlnv.nl (natuurwetgeving)
- www.natuurloket.nl (verspreidingsgegevens op km hok niveau)
- www.natuurkalender.nl (beperkte verspreidingsgegevens)
- www.ravon.nl (soort- en verspreidingsgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- www.telmee.nl (waarnemingen van vrijwilligers)
- www.vlinderstichting.nl (soort- en verspreidingsgegevens vlinders en libellen)
- www.vzz.nl (soortgegevens zoogdieren)
- www.waarneming.nl (waarnemingen van vrijwilligers)

Bijlage 4 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen. Onder “activiteiten” worden alle activiteiten in het kader van de ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik verstaan. Voorbeelden hiervan zijn de sloop van gebouwen, de ontwikkeling van woonwijken en bedrijventerreinen, dempen van wateren, maar ook natuurontwikkelingsprojecten. Alle activiteiten moeten getoetst worden op hun effecten op aanwezige en mogelijk aanwezige beschermde planten- diersoorten.

Tabel I. *Verbodsbepalingen Flora- en faunawet*

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Tabel II. *Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet*

De Flora- en faunawet maakt onderscheid in een drietal beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Voor vogels is een aparte categorie.

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas, konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmbloem, steenbreekvaren, tongvaren
Tabel 3 strikt beschermde soorten
Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang. Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Tabel II (vervolg). Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Vogels
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Indien er gewerkt wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode is het mogelijk dat er geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig gebruik en onderhoud, bestendig beheer en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Tabel III. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is ten alle tijden van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 2005 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000 wetgeving, zullen de termen “habitatrichtlijn-gebied” en “vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. De betreffende gebieden worden momenteel opgenomen en aangewezen als Natura 2000 gebieden. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het ministerie van LNV (via Dienst Regelingen) of door de provincie. In de aankomende jaren zullen voor alle gebieden beheerplannen opgesteld worden. Tot die tijd zal er echter per project beoordeeld moeten worden of er nadelige effecten te verwachten zijn voor een beschermd gebied.

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechtert.

Rode Lijsten

In opdracht van het ministerie van LNV zijn voor diverse soortgroepen zogenaamde Rode Lijsten samengesteld. Deze Rode Lijsten vermelden van welke soorten het voortbestaan in Nederland bedreigd wordt. Op deze manier geven de lijsten een indicatie van het belang van aanwezige planten en dieren in een gebied voor het behoud van de hele populatie. In door het ministerie van LNV opgestelde soortbeschermingsplannen wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden om het voortbestaan van deze soorten te waarborgen. Deze soortbeschermingsplannen worden door diverse provincies gehanteerd voor het opstellen van compensatieverplichtingen.